Цієї миті всі думки пройшли
Потрібні, поєдинчі. Пройшли
І вмерли...
Александр Блок

Він встав на бій годинника. Він знав,—
Тепер кінець всьому. Він встав і вийшов.
Йшли хмари. Поміж ліній легкома
Трость стукотіла в плити тротуару,
Десь гримотіли дрожки.— Рік тому
Бальзак був зрозумілий сивиною.

Йшли хмари. Стукотіла трость. Лило.
Він мовить міг: "Я знаю, друже мій,
Як ти дійшов до цього. Я ж бо знаю,
Яким ключем ти відімкнув цей вхід,
Зламав ті двері, крізь оці дивився,
Підгледівши все те, що бачив там".

Із-під долонь вологих оболок,
З-під тіней та із-під сирих фасадів
Хитливо геть летіла в ліхтарях
Замацана цим березнем бруківка.

"Адресу навіть, за якою ти
Стирав на сходах східці, добре знаю".
— Блищали бляхи сплячих сторожів,
Ботвиння вітер гнав по рейках ринку.

"Сто Ганських мерзло з кашлем щосвітанку,
Розчісуючись, гребінцем волосся
Щоранку дерло. В дзеркалах сто Ганських
Жар окидав. Сто Ганських пили каву.
А треба ж було богові довести,

Що Ганська — лиш одна, як він замислив..."—
На тім кінці, де гримотіли дрожки,
Чувсь півня спів.— "Що Ганська — лиш одна,
Як свідчив підпис Ганської в листах,
Як сон, як смерть". Світало. В тім кінці,
Де гримотіли дрожки, прокидались.

Як пізно відчиняються кафе,
Який в сирій газеті свіжий друк!
Ніщо не дрібно, жирний всякий шрифт,
Як жир калош і шин, облитих сонцем.

Який дозвільний дух того, хто ніч
Провів без сну! Блакитно як палає
У мозку гніт! Який ласкавий вогник!
Який глузливий і непослідовний!

Згадав усіх він.— Біля молочарні,
Де гній рудів, цвіріньокав горобець.
Він став шукати гілку: розривався
Там на шматки, не тямлячи себе
Від щастя, щебет цей. А втім, небавом
Він виснував, що гілка — над вікном,
Від того, може, що навпроти нього
Перед віконцем не росли дерева,
Чи ще від чогось.— Він згадав усіх.—
Про те, що сад праворуч, здогадався
По бересту, що кинув на панель
Ажурну тінь, сяйнисту, як підскляник.

Та вмить з непослідовністю в думках,
Яка невиспаному подобала,
Таке спадало щось йому на думку,
Що важко передати. В мозок враз
Ввійшли слова: любов, нещастя, щастя,

Подія, фатум, доля, мандрування,
Фарс, випадковість, фальш.— Ввійшли і вийшли.
По виході ніхто б не упізнав їх,
Як тих дівчат, пострижених, що тифом
Пощаджені були. Він вирішив,
Що слів оцих ніхто не розуміє.
Це аж ніяк не назви до картин,
Не сцени, а — розряди матер'ялів,
Що в них є шум, й вага сипучих тіл,
І сутінь всіх букетів москательні.
Що мумією зображають кров,
Та іній можна креслити сангвіном,
І що в душі, в далекій глибині,
Сидить такий запеклий малювальник
І деколи малює lune de miel[1]
Шматком біди, що кришиться між пальців,
Шматком здоров'я — лютий шал кошмару,
Ввижань уламком — світле раювання.
Під сонцем він у синім картузі,
Обсмикнувшись, од вікон став подалі.
Він продавав бляшаних саламандр.
Він торгував уламками блакиті,
Яскріли на яскравому піску
І сновигали ящірки вздовж ринв,
І щебетали птиці. Люд ішов,
І діти задивлялися на диво.
І мамка, як цариця, пропливла.
Намисто в квітень з березня просилось,
Перлини, очі,— кров із молоком
Обличчя й рук, пацьорок й сарафана.

Ще їздив сніг дахами, ще весна
Сміялась, зшумувавши сніг і сонце.
Десяток теплякових огірків
Був заслабким, щоб якось пояснити

Про зелень. Березіль це розумів —
Сурмив до всіх про молодощі, свіжість.

З усіх картин, що пам'ять зберегла,
Одна на думку спала: ніч і поле.
Здавалось, в зорі, ніби за панчоху,
Полова забивається і коле.
Мов Шлях Чумацький очі порошить.
Здавалось, ніч знеможена встає
Зі скирти і мете одвійки зір. А безкрай
Степу, як ріка, летить до моря,
Зі степом — ожеред, а з ними — ніч.
Великий хропіт станцію стеріг,
Як злежаний роками шар на жерсті.
На станції ревіли мухи. Дощ
Дзвенів об зимзу, ніби об дійницю.
Із чотирьох безмежних літніх днів
Складало серце пам'ять правді.
Пливли по рейках, краячи імлу,
Стовпи сигналів, калатали в хмари
І очі різали. Безсонний мозок
У степ тягло, за шпали і вартівні.

На станції хропіння чергувало,
Зітхав у листі дощ.— Мій ангеле,
Ти спатимеш: так обіцяла ніч!
— Мій друже дощ, нам квапитись нема де.
У нас є час. У мене ось горіхи,
Нам є за чим півночі у степу
З тобою скоротати. Бачив? Тямиш?
Так? Ти збагнув? Так правда, це — оте?
Та нескінченність? Та обітованість?
І варто все ж рости, страждати, ждати.
І народитись — то не є помилка?
Великий хропіт станцію стеріг.

Чому ж таке скорботне опадання
Безумних знань оцих? І що за сум
Так ронить поцілунки, ніби серпень,
Якого від модрини анічим
Не відірвати? Спечними вустами
Припав до неї. Він, вона — в сльозах,
Він мокрий зовсім, глиця мокра теж...

1918

[1] Медовий місяць (фр.).